

BESKYTTELSE AF PERSONOPLYSNINGER

Beskyttelsen af personoplysninger og respekten for privatlivets fred er væsentlige grundlæggende rettigheder. Europa-Parlamentet har altid understreget, at det er absolut nødvendigt, at der opnås en balance mellem styrkelsen af den offentlige sikkerhed og beskyttelsen af menneskerettighederne, herunder databeskyttelse og privatlivets fred. EU's nye databeskyttelsesregler, der styrker borgernes rettigheder og forenkler reglerne for virksomheder i den digitale tidsalder, trådte i kraft i maj 2018.

RETSGRUNDLAG

Artikel 16 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

Artikel 7 og 8 i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

MÅL

Unionen skal sikre, at den grundlæggende ret til databeskyttelse, som er indeholdt i EU's charter om grundlæggende rettigheder, anvendes på konsekvent vis. EU's standpunkt om beskyttelse af personoplysninger skal styrkes i forbindelse med alle EU-politikker, herunder retshåndhævelse og kriminalitetsforebyggelse, og i de internationale forbindelser, navnlig i et globalt samfund karakteriseret ved hastig teknologisk forandring.

RESULTATER

A. Institutionelle rammer

1. Lissabontraktaten

Forud for Lissabontraktatens ikrafttræden var lovgivningen inden for databeskyttelse på området med frihed, sikkerhed og retfærdighed opdelt mellem den første søjle (databeskyttelse til private og kommercielle formål, under anvendelse af fællesskabsmetoden) og den tredje søjle (databeskyttelse med henblik på retshåndhævelse, på mellemstatsligt plan). Som følge heraf fulgte beslutningsprocesserne inden for de to områder forskellige regler. Søjlestrukturen blev afskaffet med Lissabontraktaten, som har skabt et stærkere grundlag for udviklingen af klarere og mere effektive databeskyttelsesstrukturer og samtidig har tillagt Europa-Parlamentet nye beføjelser, der gør det til medlovgiver. Artikel 16 i TEUF foreskriver, at Parlamentet og Rådet fastsætter regler for beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger foretaget af Unionens institutioner, organer,

kontorer og agenturer samt af medlemsstaterne under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.

2. De strategiske retningslinjer på området med frihed, sikkerhed og retfærdighed
Efter Tammerfors- og Haagprogrammerne (af henholdsvis oktober 1999 og november 2004) godkendte Det Europæiske Råd i december 2009 Stockholmprogrammet, som er det flerårige program for området frihed, sikkerhed og retfærdighed for perioden 2010-2014. Det Europæiske Råd opstillede i sine konklusioner fra juni 2014 de strategiske retningslinjer for lovgivningsmæssig og operationel planlægning for de kommende år inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, jf. artikel 68 i TEUF. Et af de centrale mål er at beskytte personoplysninger i EU bedre.

B. De primære lovinstrumenter vedrørende databeskyttelse

1. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

I artikel 7 og 8 i EU's charter om grundlæggende rettigheder anerkendes respekten for privatlivets fred og beskyttelsen af personoplysninger som nært forbundne, men særskilte grundlæggende rettigheder.

2. Europarådet

a. Konvention 108 fra 1981

Europarådets konvention 108 af 28. januar 1981 om beskyttelse af det enkelte menneske i forbindelse med elektronisk databehandling af personoplysninger var det første juridisk bindende internationale instrument, der blev vedtaget inden for området databeskyttelse. Dens formål er »at sikre det enkelte menneske respekt for dets grundlæggende rettigheder og andre rettigheder, især for retten til privatlivets fred, i forbindelse med elektronisk databehandling af personoplysninger«. Protokollen om ændring af konventionen har til formål at udvide dens anvendelsesområde, øge databeskyttelsesniveauet og forbedre dens effektivitet.

b. Den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK)

Artikel 8 i konventionen af 4. november 1950 til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder fastslår, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv: »Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.«

3. De nuværende EU-retlige instrumenter til databeskyttelse

a. Den generelle forordning om databeskyttelse

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) trådte i kraft i maj 2018. Reglerne har til formål at beskytte alle EU-borgere mod krænkelse af privatlivets fred og brud på datasikkerheden i en stadig mere datastyret verden og samtidig skabe klarere og mere konsekvente rammer for virksomhederne. Borgernes rettigheder indebærer, at borgerne skal give et klart og positivt samtykke til, at deres data bliver behandlet, og at de har ret til at modtage klare og forståelige oplysninger herom. Derudover har de ret til at blive glemt, dvs. at en borger kan anmode om, at vedkommendes data

bliver slettet, ret til at overføre data til en anden tjenesteyder (f.eks. når man skifter fra et socialt netværk til et andet) og ret til at få det at vide, når data er blevet hacket. De nye regler gælder for alle virksomheder, der opererer i EU, også selv om disse virksomheder er beliggende uden for EU. Det vil desuden være muligt at pålægge selskaber, der overtræder reglerne, korrigerende foranstaltninger såsom advarsler og påbud eller bøder.

b. Direktivet om databeskyttelse på retshåndhævelsesområdet

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA trådte i kraft i maj 2018. Direktivet beskytter borgernes grundlæggende ret til databeskyttelse, når personoplysninger anvendes af de retshåndhævende myndigheder. Det sikrer, at personoplysninger om ofre, vidner og personer, der mistænkes for forbrydelser, er behørigt beskyttet, og letter det grænseoverskridende samarbejde i kampen mod kriminalitet og terrorisme.

c. Direktivet om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation

Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2002/58/EF](#) af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) blev ændret ved direktiv 2009/136/EF af 25. november 2009.

Det nye [forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning](#) om respekt for privatliv og beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med elektronisk kommunikation og om ophævelse af direktiv 2002/58/EF (forordning om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) er i øjeblikket under behandling.

d. Forordningen om behandling af personoplysninger i Unionens institutioner og organer

Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2018/1725](#) af 23. oktober 2018 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af forordning (EF) nr. 45/2001 og afgørelse nr. 1247/2002/EF trådte i kraft den 11. december 2018.

e. Artikler om databeskyttelse i sektorspecifikke retsakter

Ud over de vigtigste retsakter om databeskyttelse, som er nævnt ovenfor, er der også fastsat specifikke bestemmelser om databeskyttelse i sektorspecifikke retsakter, som f.eks.:

- artikel 13 (om beskyttelse af personoplysninger) i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/681 af 27. april 2016 om anvendelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet

- kapitel VI (om databeskyttelsesgarantier) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol)
- kapitel VIII (om databeskyttelse) i Rådets forordning (EU) 2017/1939 af 12. oktober 2017 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed (»EPPO«).

4. EU's vigtigste internationale aftaler om dataoverførsel

a. Overførsel af kommercielle data: beslutninger om et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau

I henhold til artikel 45 i den generelle forordning om databeskyttelse har Kommissionen beføjelse til at afgøre, om et land uden for EU tilbyder et tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau, det være sig på grundlag af landets nationale lovgivning eller de internationale forpligtelser, det har indgået.

Parlamentet har vedtaget adskillige beslutninger, hvori det udtrykker bekymring over de transatlantiske datastrømme.

b. Paraplyaftalen mellem EU og USA

Parlamentet var i henhold til godkendelsesproceduren involveret i godkendelsen af aftalen mellem USA og EU om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af strafbare handlinger, også kaldet »paraplyaftalen«. Formålet med denne aftale er at sikre et højt niveau for beskyttelse af personoplysninger, som overføres inden for rammerne af det transatlantiske samarbejde til retshåndhævelsesformål, navnlig i forbindelse med bekæmpelse af terror og organiseret kriminalitet.

c. Aftaler om passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) mellem EU og USA, EU og Australien og EU og Canada

EU har indgået bilaterale aftaler om passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) med USA, Australien og Canada. PNR-oplysninger omfatter de oplysninger, som passagerer afgiver, når de bestiller eller tjekker ind i forbindelse med flyvninger, og data indsamlet af luftfartsselskaber til egen forretningsmæssig brug. PNR-oplysninger kan anvendes af de retshåndhævende myndigheder til at bekæmpe grov kriminalitet og terrorisme.

d. Programmet til sporing af finansiering af terrorisme (TFTP) mellem EU og USA

EU har indgået en bilateral aftale med USA om behandling og overførsel af finansielle betalingsdata fra EU til USA til brug for programmet til sporing af finansiering af terrorisme.

5. Håndtering af databeskyttelsesaspekter i sektorspecifikke beslutninger

Flere af Parlamentets beslutninger om forskellige politikområder omhandler også beskyttelse af personoplysninger for at sikre overensstemmelse med den generelle EU-databeskyttelseslovgivning og beskyttelsen af privatlivets fred i disse specifikke sektorer.

6. EU's tilsynsmyndigheder for databeskyttelse

Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) er en uafhængig tilsynsmyndighed, som sikrer, at EU-institutionerne og -organerne overholder deres forpligtelser vedrørende databeskyttelse. Hovedopgaverne for EDPS er overvågning, rådgivning og samarbejde.

Det Europæiske Databeskyttelsesråd, tidligere kendt som artikel 29-Gruppen, er et EU-organ med status som juridisk person og har sit eget uafhængige sekretariat. Det Europæiske Databeskyttelsesråd samler EU's nationale tilsynsmyndigheder, EDPS og Kommissionen. Det Europæiske Databeskyttelsesråd har vidtrækkende beføjelser til at afgøre tvister mellem nationale tilsynsmyndigheder og give råd og vejledning om centrale begreber i den generelle forordning om databeskyttelse og direktivet om databeskyttelse på retshåndhævelsesområdet.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Parlamentet har spillet en central rolle i udformningen af EU-lovgivningen inden for beskyttelse af personoplysninger ved at gøre beskyttelsen af privatlivets fred til en politisk prioritering. Desuden har det efter den almindelige lovgivningsprocedure arbejdet på databeskyttelsesreformen på lige fod med Rådet. Det har også afsluttet sit arbejde med den sidste væsentlige brik i puslespillet, nemlig den nye forordning om privatlivets fred og elektronisk kommunikation, og venter på, at Rådet endelig afslutter sit arbejde, således at der kan indledes forhandlinger.

Parlamentet har nøje overvåget de internationale aftaler om dataoverførsel. Det har både gennem godkendelsesproceduren og initiativbetænkningerne sikret sig, at det bliver hørt. Inden afstemningen om PNR-aftalen mellem EU og Canada besluttede det desuden i en beslutning af 25. november 2014 at indhente en udtalelse fra Domstolen i henhold til artikel 218, stk. 1, i TEUF. I den efterfølgende udtalelse, som blev afgivet den 26. juli 2017, fastslog Domstolen, at PNR-aftalen ikke kunne indgås i sin nuværende form, fordi flere af dens bestemmelser var uforenelige med den grundlæggende ret til beskyttelse af personoplysninger.

Nu hvor Parlamentet har sikret, at EU's databeskyttelsesregler er blevet korrekt indført, vil det højst sandsynligt ændre sit fokus til at overvåge, hvordan lovgivningen gennemføres.

Kristiina Milt
05/2019

